

ZPRAVODAJ

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce, v.v.i.

www.suip.cz <http://osha.europa.eu/fop/czech-republic/cs/>

číslo 4/2009

www.bozpinfo.cz www.vubp.cz

Pravidlo šťastného návratu

Během jízdy uzavřenou obcí, v úseku, kde maximální rychlost byla omezena na 50 km/hod., mě začal předjíždět jiný řidič. No, na českých silnicích běžný a setrvalý stav. Běžné nebylo to, co následovalo. Ještě se ani nestačil zařadit a už intenzivně brzdil, aby stihl odbočit vpravo. Ubrzdili jsme to oba. Naštěstí.

Nikdy jsem se nedozvěděl, jaký důvod ke spěchu ten pro mne anonymní kolega řidič měl. Dost možná, že ani nepospíchal. Možná neměl dostatek zkušeností, aby si uvědomil hrozící nebezpečí. Možná byl natolik otrlý, že počítal s tím, že „ten za ním“ to „musí“ ubrzdit. Ale ač byl důvod jeho způsobu jízdy jakýkoliv, určitě nestál za to, aby bylo dáno v sázku naše zdraví, možná i životy, o materiálních hodnotách nemluví.

A proč o tom vlastně píšete? Proč se s Vámi, vážení čtenáři, dělím o vzpomínku na tuto příhodu, při které se vlastně nic nestalo? Z prostého důvodu. Sedmnáct let se zabývám problematikou bezpečnosti práce. Nej dřív jako bezpečnostní technik, od roku 1999 jako inspektor. Z pohledu bezpečnosti si dovoluji silniční provoz a dodržování zákona o provozu na pozemních komunikacích přirovnat k pracovišti, k plnění pracovních úkolů a k dodržování předpisů a pokynů zaměstnavatele k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V lidském životě vše souvisí se vším. Kdo se chová jako „pirát“ na silnici, pravděpodobně nebude dodržovat zásady bezpečného chování ani na pracovišti.

Při vzpomínce na výše popsanou příhodu jsem si vybavil slova řidiče profesionála, který při přebírání ocenění za 2.000.000 kilometrů ujetých bez nehody na otázku, jak to dokázal, odpověděl: „Když usedám za volant, tak myslím na šťastný návrat. Myslím také na ostatní, které na cestě potkám, a myslím i za ně. Jedině tak se můžeme všichni šťastně vrátit domů.“

Vážení čtenáři, ať děláte cokoli, myslíte při tom na „šťastný návrat“ domů. Pouze se „šťastným návratem“ má veškeré naše konání smysl.

Ing. Jan Szuścik, inspektor
Oblastní inspektorát práce pro
Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj

Zajímavé novinky v pracovněprávní oblasti

1. Poskytování náhrady mzdy v době prvních 2 týdnů nemoci nebo karantény

Zákonem č. 326/2009 Sb., o podpoře hospodářského růstu a sociální stability, který nabyl účinnosti dnem 9. října 2009, byl novelizován mimo jiné i zákoník práce. Tato novela přinesla časové omezení tzv. karenční doby a zrušení tzv. karenční doby při karanténě.

Podle dosavadní právní úpravy při dočasné pracovní neschopnosti nepřísluší zaměstnanci za první 3 pracovní dny náhrada mzdy, což znevýhodňovalo zaměstnance pracující v dlouhých směnách. Novela zákoníku práce má tuto nerovnost odstranit tím, že omezí tzv. karenční dobu na trvání v délce maximálně 24 hodin.

Při karanténě podle dosavadní právní úpravy příslušela zaměstnanci v karenční době náhrada mzdy ve výši 25 % průměrného redukovaného výdělku. Novela zákoníku práce karenční dobu při karanténě zcela odstraňuje a již od prvního pracovního dne karantény přiznává zaměstnanci náhradu mzdy ve výši 60 % průměrného redukovaného výdělku.

2. Zákon o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací

Od 1. září 2009 je účinný nový antidiskriminační zákon, na který jsme čekali již od vzniku nového zákoníku práce. Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a v návaznosti na Listinu základních práv a svobod a mezinárodní smlouvy, které jsou součástí právního řádu, blíže vymezuje právo na rovné zacházení a zákaz diskriminace ve věcech práva na zaměstnání a přístupu k zaměstnání, přístupu k povolání, podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, pracovních, služebních poměrů a jiné závislé činnosti, včetně odměňování, členství a činnosti v odborových organizacích, radách zaměstnanců nebo organizacích zaměstnavatelů, včetně výhod, které tyto organizace svým členům poskytují, členství a činnosti v profesních komorách, včetně výhod, které tyto veřejnoprávní korporace svým členům poskytují, sociálního zabezpečení, přiznání a poskytování sociálních výhod, přístupu ke zdravotní péči a jejího poskytování, přístupu ke vzdělání a jeho poskytování, přístupu ke zboží a službám, včetně bydlení, pokud jsou nabízeny veřejnosti nebo při jejich poskytování.

Dále tento zákon vymezuje základní pojmy vztahující se k rovnému zacházení (např. přímá a nepřímá diskriminace, obtěžování, pronásledování a další) a vymezuje právní prostředky ochrany před diskriminací (soudní žaloba, ombudsman).

Infomateriály k pracovněprávní oblasti najdete na:

www.vubp.cz

(rubrika Produkty)

a www.suip.cz

(rubrika Informační materiály)

Mgr. Lucie Schreierová, inspektorka
Státní úřad inspekce práce,
odbor pracovních vztahů a podmínek

Evropská kampaň o hodnocení rizik 2008 – 2009 končí

Evropská kampaň BOZP pro léta 2008–2009, která proběhla v zemích Evropské unie pod záštitou Evropské agentury pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci v Bilbau, nesla motto: „**Zdravé pracoviště: Dobré pro Vás. Dobré pro podnikání**“. Kampaň byla zaměřena na hodnocení rizik, které je základem úspěšného řízení problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Hodnocení rizik je základním kamenem evropského přístupu k problematice bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a existují pro to dobré důvody. Pokud se hodnocení rizik neprovádí nebo se mu nevěnuje dostatečná pozornost, není možné spustit vhodný proces řízení rizik a je jen málo pravděpodobné, že dojde k přijetí vhodných preventivních opatření. Systematické hodnocení rizik proto zvyšuje úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví na pracovišti a celkovou výkonnost podniku.

Mezi organizacemi zúčastněnými v kampani byla evropská sdružení zaměstnavatelů a zaměstnanců, nadnárodní společnosti z různých průmyslových odvětví, vědecké platformy, neziskové organizace a nevládní organizace. Připojením ke kampani se tyto organizace jako její oficiální partneři zavázaly k pořádání akcí o hodnocení rizik a k šíření sdělení a materiálů kampaně. Mezi další činnosti patřily produkce filmů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, fotografické a jiné soutěže a semináře s klienty, partnery a dodavateli.

Součástí kampaně byl již tradičně i doprovodný program „Správná

praxe“, jehož záměrem bylo předvést na příkladech přínosy správné praxe v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci všem evropským zaměstnavatelům, pracovníkům a spolupracujícím subjektům. Do tohoto programu se již tradičně přihlásily také podniky z České republiky se svými inovativními projekty, které řešily zejména aktuální téma hodnocení rizik, ale dále také např. zpracování akčních programů, úpravy pracovních úkolů, podporu rehabilitace pracovníků, školení a poskytování informací apod.

Do aktuální kampaně se v rámci programu „Správná praxe“ zapojilo 7 podniků s 8 projekty, jejichž cílem bylo zlepšení podmínek na pracovišti s využitím hodnocení rizik. Tři nejlepší projekty postoupily do mezinárodního celoevropského kola ve španělském Bilbau.

Vyhlášení vítězů evropského kola programu „Správná praxe“ 2008/09 se uskutečnilo dne 27. dubna 2009 v Praze na mezinárodní konferenci o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, která se konala v rámci předsednictví ČR Evropské unii. Za Českou republiku zde byla oceněna firma Visteon Autopal z Nového Jičína. Společnost zaujala porotce svým projektem zaměřeným na analýzu rizik a na zavádění preventivních opatření na montážních linkách pro automobilové motory.

Jedním z bodů programu této konference bylo též předání cen vítězům výtvarné soutěže žáků „**Dej na sebe pozor, mami, dej na sebe pozor, tati!**“, kterou vyhlásil Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i., a Ministerstvo práce a sociálních věcí jako součást Evropské kampaně 2008–2009 a která se uskutečnila pod záštitou Evropské agentury pro BOZP. Průběh a výsledky této soutěže budou prezentovány na závěrečném summitu kampaně v Bilbau.

Na závěr Evropské kampaně BOZP se **6. listopadu 2009**, pod záštitou Evropské agentury pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci a MPSV

a ve spolupráci s VÚBP, v.v.i., uskutečnil **kulatý stůl**, u kterého se zástupci médií setkali s předními odborníky na problematiku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Kulatý stůl navázal na **seminář** na téma „**BOZP – přínos pro všechny aneb Co všechno byste měli znát o úspěšném řízení bezpečnosti práce v podniku**“. V jeho průběhu byla diskutována zejména přednesená témata, jako například přehled vývoje právní úpravy BOZP a trendy pracovního práva, inspekce práce se zaměřením na identifikaci a hodnocení rizik, a to s cílem upozornit na nejzávažnější problémy v této oblasti a ukázat, jak je možné uskutečňováním preventivních opatření v hodnocení rizik předcházet problémům na pracovištích.

Další zajímavé údaje o kampani lze získat na internetových stránkách <http://osha.europa.eu/cs/campaigns/hw2008/>.

S podporou

Evropská agentura pro
bezpečnost a ochranu
zdraví při práci

Mgr. Alena Horáčková
Výzkumný ústav bezpečnosti práce,
v.v.i.

Do nadcházejícího
roku přejeme našim
čtenářům šťastné
vykročení
a hodně osobních
i pracovních
úspěchů.

Rizika spojená s činností THP v lesním hospodářství (školení bezpečnosti práce technicko-hospodářských pracovníků lesního hospodářství)

Povinnost zaměstnavatele zajistit svým zaměstnancům školení bezpečnosti práce se vztahuje i na technicko-hospodářské pracovníky lesního hospodářství (dále THP). Obsahem školení jsou zejména právní a ostatní předpisy, které se vztahují k rizikům, s nimiž může THP přijít do styku. Jediným takto zaměřeným právním předpisem je nařízení vlády č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru.

Školení musí dále obsahovat informace o rizicích spojených s výkonem profese a opatřeními na ochranu před jejich působením. Zmíněné nařízení vlády ukládá v § 2 odst. 1 zaměstnavateli stanovit pracovní postupy. Pokud jde o činnost THP, požadované postupy až na výjimky stanoveny nebyly.

Zřejmě nejzávažnějším rizikem, co do pravděpodobnosti vzniku

úrazové události a závažnosti jejího následku, jsou dopravní nehody. Školení dopravních předpisů je často zajišťováno prostřednictvím lektorů autoškoly, standardní osnovu je však nutno doplnit o specifika profese (např. využití výstražné vesty v souvislosti s výjezdem odvozních souprav z lesních cest na veřejné komunikace).

Další rizikovou činností je vstup THP do prostoru ohroženého činností těžebních dělníků a do prostoru ohroženého odváženým dřívím. Podle § 2 odst. 2 nařízení vlády č. 28/2002 Sb., je požadováno, aby zaměstnanci byli seznámeni s pravidly pro dorozumívání mezi zaměstnanci. Musí být tedy stanovena pravidla pro dorozumívání THP s dřevorubci při vstupu na jejich pracoviště a dále pak i pravidla pro dorozumívání s řidičem odvozní soupravy při evidenci odváženého dříví. Výslovně je požadováno i seznámení zaměstnance s pravidly pro dorozumívání s vedoucím

zaměstnancem.

Školení bezpečnosti práce se vztahuje i na administrativní pracovníky. Neopomenutelným rizikem je obsluha elektrických spotřebičů včetně kancelářské techniky.

Všichni THP zaměstnanci musí být poučeni ve smyslu § 3, příp. § 4 vyhlášky č. 50/1978 Sb., o odborné způsobilosti v elektrotechnice, ve znění pozdějších předpisů, což předpokládá vypracování interního předpisu stanovujícího rozsah povolených činností a zásady bezpečné obsluhy. Seznámení s návody k obsluze používaných elektrických zařízení (např. varná konvice atd.) by mělo být samozřejmé. Součástí školení by měly být i předpisy řešící hygienu práce s výpočetní technikou – např. § 35 nařízení vlády č. 361/2007 Sb.

Ing. Jaroslav Radvan, inspektor
Oblastní inspektorát práce pro
Jihomoravský kraj a Zlínský kraj

Ocenění „Bezpečný podnik“ získalo 19 firem, některé už po čtvrté

V říjnu 2009 předali ministr práce a sociálních věcí Petr Šimerka a generální inspektor Státního úřadu inspekce práce Rudolf Hahn v Kaiserštejnském paláci v Praze osvědčení „Bezpečný podnik“ zástupcům 19 společností. Firmy Biocel Paskov, MP Krásno a SYNTHOS Kralupy ocenění získaly už po čtvrté. Bezpečnými podniky jsou tak nepřetržitě 12 let. Je tedy zřejmé, že i v době ekonomické krize firmy chápou, jak je důležité starat se o bezpečnost práce a zdraví zaměstnanců.

Držiteli osvědčení „Bezpečný podnik“ je tak celkem 53 firem. Shodně pro ně platí, že změnami v přístupu k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci pomáhají zvyšovat kvalitu pracovního života a budou o to usilovat i v budoucnu. Ocenění se uděluje každý rok, a to podnikům, které splnily podmínky programu „Bezpečný podnik“.

Osvědčení kromě tří výše uvedených firem letos dostaly také: Kostelecké uzeniny a. s., SPOLANA a. s., VOKD, a. s., Plzeňská teplárenská, a. s., Energotrans, a. s., Pražská teplárenská a. s., Siemens Elektromotory s. r. o., Vesuvius Solar Crucible, s. r. o., Správa a údržba silnic Pardubického kraje, Fatra, a. s., KOVOKON Popovice s. r. o., Tractebel Engineering a. s., Isolit-Bravo, spol. s r. o., BIS Czech s. r. o., ČEZ Distribuce, a. s., a ČEPRO, a. s.

Program „Bezpečný podnik“ je jedním ze způsobů, jak implementovat systém řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci do celkového managementu a docílit tak vyšší úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví. Zlepšování pracovních podmínek a pracovního prostředí je také jednou ze základních priorit Evropské unie. Jde o nepřetržitý proces, který musí mimo jiné reagovat na zcela nová rizika, která vznikají v návaznosti na měnící se hospodářské, sociální a demografické podmínky Evropy, a na podmínky práce, které výrazně ovlivňuje uplatňování nových technologií.

Ministerstvo práce a sociálních věcí a Státní úřad inspekce práce považují prosazování a realizaci programu „Bezpečný podnik“ za prioritní a chtějí ho podporovat i v následujících letech. Podle obou institucí je bezpečnost a ochrana zdraví při práci stejně důležitým hlediskem při řízení podniku, jako jsou například ekonomické priority. Systematická péče o danou oblast je jako nedílná součást státní politiky zakotvena také v Národní politice bezpečnosti a ochrany zdraví při práci České republiky.

Mgr. Štěpánka Filipová, vedoucí oddělení styků s veřejností a tisková mluvčí
Ministerstvo práce a sociálních věcí

Praktické zkušenosti s realizací programu „Bezpečný podnik“

V průběhu roku 2008 a 2009 byly v celém rozsahu programu „Bezpečný podnik“ Oblastním inspektorátem práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj se sídlem v Ostravě (dále jen OIP) provedeny kontroly plnění požadavků programu „Bezpečný podnik“ a bylo doporučeno vydat osvědčení u devíti organizací.

Poznatky inspektorů z realizace programu „Bezpečný podnik“:

V zásadě se osvědčil postup OIP uplatňovaný u organizací, které projeví zájem zapojit se do programu „Bezpečný podnik“. Tento postup spočívá v tom, že inspektoři v období přípravy organizací před podáním žádosti o vydání osvědčení „Bezpečný podnik“ poskytují organizacím odbornou poradenskou činnost a konzultace. Dále garant programu provádí prezentaci programu pro vrcholový management.

Výsledkem této činnosti je, že při podávání žádostí o vydání osvědčení se neobjevují závady takového charakteru, pro které by nebylo možno doporučit Státnímu úřadu inspekce práce registraci a po provedené kontrole vydat osvědčení. Z praxe lze doložit, že organizace, které tento postup nerespektují, mají při kontrolách potíže s dokladováním plnění podmínek programu a samy pak od programu odstupují.

Příznivě lze hodnotit, že při provádění posledních kontrol již nebyly zjišťovány problémy v oblasti stanovující

pracovní podmínky. Závady, které byly zjišťovány v této oblasti, nejsou takového charakteru, aby vyžadovaly přerušení kontroly nebo dokonce odstoupení žadatele od programu.

V oblasti bezpečnosti technických zařízení bývají zjišťovány drobné závady ve vedení dokumentace i přesto, že systém vedení dokumentace bývá jasně stanoven řídicími dokumenty. Jako příznivé zjištění je možno také uvést, že zaměstnanci mají daleko vyšší znalosti o práci se „skoronehodami“ jako jedním z efektivních prostředků prevence úrazů a havárií.

Nejčastější chyby v postupu zavádění systému řízení BOZP:

- Neprovedení analýzy stavu úroveň péče o BOZP.
- Formální „vnitřní audit“.
- Nerespektování základních principů pro optimální postup při zavádění systému řízení BOZP.
- Chyby při přípravě zavádění systému řízení BOZP.
- Absence komunikace se zaměstnanci.
- Vyhlášení málo srozumitelné a nekonkrétní politiky BOZP a neoznámení zaměstnanců s touto politikou.

Poznatky a zjištění vyplývající ze spolupráce OIP s organizacemi, které již získaly osvědčení:

Z namátkových kontrol nebo z konzultací u organizací vyplývá, že plnění požadavků programu „Bez-

pečný podnik“ má významný vliv na prevenci v oblastech BOZP i péče o životní prostředí. Je to dokumentováno především pořádkem na pracovištích, jejich vzhledem i přístupem samotných zaměstnanců k BOZP, což se promítá i do strohých ukazatelů ilustrujících stav i retrospektivní tendence vývoje úrazovosti v konkrétní organizaci.

Z indikátoru počtu pracovních úrazů na 100 zaměstnanců (četnosti) v organizacích, které zavedly systém řízení „Bezpečný podnik“, je zřejmé, že ukazatel četnosti pracovních úrazů v těchto organizacích je daleko nižší, než je v rámci České republiky a než je v rámci působnosti OIP. Je však nutno přiznat, že výše uvedený ukazatel se nesnížil u všech organizací, které se zapojily do programu „Bezpečný podnik“, ale v těchto organizacích se zlepšily jiné ukazatele (indikátory), např. se snížil počet kalendářních dnů pracovní neschopnosti pro pracovní úraz.

Závěrem lze konstatovat, že zavedený systém řízení BOZP v organizacích podle požadavků programu „Bezpečný podnik“ příznivě zvýšil úroveň BOZP v těchto organizacích.

Ing. Oldřich Sněhota, inspektor (garant programu „Bezpečný podnik“)
Oblastní inspektorát práce pro Moravskoslezský kraj a Olomoucký kraj

VÚBP, v.v.i., nabízí v 1. pololetí 2010 vzdělávací programy

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v.v.i., má dlouholetou zkušenost s pořádáním vzdělávacích programů za účelem rozvoje lidských zdrojů. Specializuje se především na bezpečnost a ochranu zdraví při práci a na související problematiku. V posledních několika letech také na požární ochranu.

Vzdělávací programy se konají v budově Výzkumného ústavu bezpečnosti práce, v.v.i., ve 2. patře, v místnosti č. 213. Veškeré informace o programech a dalších akcích jsou dostupné na www.vubp.cz v rubrice Vzdělávání, nebo na telefonním čísle 221 015 891 a el. adrese klikarova@vubp-praha.cz, neumannovab@vubp-praha.cz.

1.2.2010 - 8.6.2010	Přípravný kurz ke zkoušce z odborné způsobilosti k zajišťování úkolů v prevenci rizik
8.2.2010 - 29.4.2010	Kurz pro získání odborné způsobilosti v požární ochraně
11.2.2010 - 3.6.2010	Distanční nadstavbové vzdělávání pro Auditory SMBOZP
18.3.2010 - 24.6.2010	Distanční nadstavbové vzdělávání Bezpečnost pracovních systémů a technických zařízení
7.4.2010 - 9.4.2010	Konzultační kurz (pro přípravu ke zkoušce z odborné způsobilosti k zajišťování úkolů v prevenci rizik)